

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра туристичного бізнесу та країнознавства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи

“ _____ ” _____ 2019 р.

Робоча програма навчальної дисципліни

КРАЇНОЗНАВСТВО

(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань _____ 29 «Міжнародні відносини»

(шифр і назва)

спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії»

(шифр і назва)

освітня програма «Міжнародні відносини та регіональні студії»

(шифр і назва)

спеціалізація

(шифр і назва)

вид дисципліни _____ обов'язкова

(обов'язкова/ за вибором)

факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2019/ 2020 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

«___» червня 2019 року, протокол №___

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: канд. іст. наук, доц. кафедри туристичного бізнесу та країнознавства Онацький Максим Юрійович, канд. політ. наук, доц. кафедри туристичного бізнесу та країнознавства Панасенко Ганна Сергіївна

Програму схвалено на засіданні кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

Протокол від «19» червня 2019 року № ___

Завідувач кафедри туристичного бізнесу та країнознавства

_____ Парфіненко А.Ю.

(підпис)

Програму погоджено методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від «___» червня 2019 року №___

Голова методичної комісії факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

_____ Григорова-Беренда Л.І.

(підпис)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Країнознавство” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». Освітня програма «Міжнародні відносини та регіональні студії».

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни є формування розуміння сучасних тенденцій в управлінських, функціонально-галузевих, територіальних структурах та зовнішньоекономічних комплексах країн світу, формування вміння науково узагальнювати та обґрунтовувати фактичний матеріал.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є:

1. Сформувані у студентів систематичні знання щодо політичної організації та форм державного управління в країнах сучасного світу.
2. Ознайомити студентів з природно-ресурсним та виробничим потенціалом, історично-традиційною та набутою спеціалізацією виробництва.
3. Узагальнити та розвинути знання з географії та політичної історії країн світу.
4. Ознайомити студентів з особливостями економічного розвитку країн.
5. Сформувані навички реферування та аналізу літератури, що містить різноманітну країнознавчу інформацію.
6. Сформувані вміння та навички самостійної роботи з літературою.

1.3. Кількість кредитів – 8

1.4. Загальна кількість годин – 240

1.5. Характеристика навчальної дисципліни

Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	-й
Семестр	
3-й, 4-й	-й
Лекції	
64 год.	год.
Практичні, семінарські заняття	
48 год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
128 год.	год.
Індивідуальні завдання (в т. ч.)	
Курсова робота (30 год.)	

1.6. Заплановані результати навчання.

Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

знати:

1. Структуру та форми державного управління в сучасних державах.
2. Специфіку, ресурси та тенденції соціально-економічного розвитку країн в останні десятиліття.

3. Особливості історичного, політичного та культурного розвитку країн світу.

вміти:

- самостійно працювати зі спеціальною літературою;
- визначати детермінацію політичного і економічного розвитку держави географічними й історичними чинниками;
- аналізувати існуючий потенціал країн, визначати перспективи їхнього розвитку;
- володіти сучасною концептуальною базою та сучасними підходами зарубіжних та вітчизняних дослідників з проблем курсу.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Тематичний план дисципліни «Країнознавство» складається з чотирьох розділів, кожен з яких об'єднує у собі відносно окремий самостійний блок дисципліни, що логічно пов'язує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом та взаємозв'язками.

Розділ 1. Країни пострадянського простору

Тема 1. Історія формування пострадянського простору

Основні етапи формування пострадянського простору. Розпад СРСР та утворення нових незалежних держав. Створення СНД. Соціально-економічні та політичні проблеми нових держав після здобуття незалежності. Країни Балтії: загальна характеристика регіону та характерні риси розвитку в пострадянський період. Країни Центральної Азії: трансформаційні процеси в регіоні. Республіки Закавказзя – особливості розвитку в умовах незалежності: спільне та відмінне.

Тема 2. Російська Федерація: трансформаційні процеси в економічній та політичній сфері

Географічне та геополітичне положення, природно-кліматичних умови та ресурси Росії. Особливості історичного розвитку країни. Соціально-економічні зміни в Росії в пострадянський період. Економічні реформи 1990-х рр. та їх наслідки. Демографічні процеси в Росії у 1990-х – на початку 2000-х рр. Етнонаціональний та конфесійний склад населення країни. Державно-політичний устрій Російської Федерації. Формування президентської моделі влади.

Тема 3. Республіка Білорусь та Республіка Молдова – особливості історичного розвитку та переходу до ринку в сучасних умовах

Географічне положення та природно-ресурсний потенціал Білорусії. Основні етапи історії країни. Особливості розвитку Білорусії в радянський період. Білорусія напередодні здобуття незалежності. Економічні процеси в Білорусії в першій половині 1990-х рр. Спроби економічних реформ. Політичні процеси в Білорусії в 1991 – 1994 рр. Прихід до влади О. Лукашенка. Конституція 1996 р. Політична система Білорусії. Особливості соціально-економічного розвитку республіки в другій половині 1990-х – на початку ХХІ ст.

Географічне положення, природно-кліматичних умови та ресурси Молдови. Економічний потенціал країни. Державотворчі процеси в Молдові. Основні етапи історії. Особливості соціально-економічного розвитку Молдови в пострадянський період. Трансформація політичної моделі Молдови в пострадянський період. Формування парламентської республіки. Етнічна структура населення країни. Національні проблеми у Молдові.

Тема 4. Країни Балтії – історія та розвиток в умовах незалежності

Географічне положення, та ресурсний потенціал Литовської Республіки. Державотворчі процеси в Литві. Основні етапи історії Литви. Особливості соціально-економічного розвитку

республіки в радянський період. Литва напередодні здобуття незалежності. Державно-політична устрій країни. Соціально-економічний розвиток Литви в пострадянський період.

Географічне положення, природно-кліматичні умови та ресурси Латвії. Основні етапи історії Латвії. Характерні риси соціально-економічного розвитку країни після здобуття незалежності. Державно-політичний устрій Латвійської Республіки. Особливості етнонаціональної структури населення Латвії: національний склад, демографічні процеси та проблема російськомовного населення у 1990-х – на початку 2000-х рр.

Географічне положення та ресурсний потенціал Естонської Республіки. Основні етапи історії Естонії. Трансформація державно-політичного устрою Естонської Республіки в умовах незалежності. Особливості соціально-економічного розвитку Естонії в пострадянський період. Особливості етнонаціональної структури населення Естонії: національний склад, демографічні процеси та проблема російськомовного населення у 1990-х – на початку 2000-х роках.

Тема 5. Центральна Азія: особливості історичного та соціально-економічного розвитку країн регіону

Центральна Азія як геополітичний та гео економічний регіон світу. Особливості соціально-економічного та політичного розвитку республік Центральної Азії в радянський період та в умовах незалежності. Етнонаціональний та конфесійний склад населення країн центральноазійського регіону.

Географічне положення та природно-ресурсний потенціал Узбекистану. Державотворчі процеси в Узбекистані: основні етапи історії. Характерні особливості політичного та економічного розвитку республіки в радянський період. Соціально-економічний розвиток країни в умовах незалежності: особливості переходу до ринкової економіки. Демографічні процеси в Узбекистані. Державно-політичний устрій Республіки Узбекистан.

Географічне положення, природно-кліматичні умови та ресурсний потенціал Казахстану. Основні етапи історії країни. Характерні риси соціально-економічного розвитку Казахстану в радянський період. Перехід до ринкової економіки та особливості економічного розвитку Казахстану після здобуття незалежності. Державно-політичний устрій Республіки Казахстан. Етнонаціональний склад Казахстану та демографічні процеси в пострадянський період. Жузи як фактор суспільно-політичного розвитку Казахстану.

Географічне положення, природно-кліматичні умови та ресурси Киргизстану. Основні етапи історичного розвитку країни. Політичні процеси в Киргизії в пострадянський період. «Революція троянд» 2005-го року: причини перебіг та наслідки. Трансформація державно-політичної системи Киргизстану. Клановий характер устрою Киргизстану. Соціально-економічний розвиток республіки в умовах незалежності. Перехід до ринкової економіки та його особливості.

Географічне положення, природні умови та ресурси Таджикистану. Основні етапи історичного розвитку Таджикистану. Особливості розвитку Таджикистану в пострадянський період: громадянська війна в Таджикистані у 1990-х рр. та її наслідки. Політичні процеси в країні в другій половині 1990-х рр. – на початку 2000-х рр. Формування президентської моделі влади в Таджикистані. Соціально-економічний розвиток республіки в умовах незалежності. Демографічні процеси та міжетнічні конфлікти в Таджикистані в пострадянський період.

Географічне положення, природно-кліматичні умови та ресурси Туркменістану. Основні етапи історії Туркменістану. Соціально-економічний розвиток республіки в умовах незалежності, особливості переходу до ринкової економіки. Трансформація державно-політичної системи Туркменістану в пострадянський період. Демографічні процеси в республіці в пострадянський період. Традиціоналізм та його прояви в суспільно-політичному житті сучасного Туркменістану.

Тема 6. Республіки Закавказзя: трансформація соціально-економічної моделі та політичних систем в умовах незалежного розвитку

Загальні тенденції розвитку Закавказзя: історія та сучасність. Географічне положення, природно-кліматичних умови та ресурси Грузії. Державотворчі процеси в Грузії. Основні етапи історії. Особливості розвитку Грузії в радянський період. Економіко-господарська характеристика республіки та особливості соціально-економічного розвитку у 1990-х – на початку 2000-х рр. Політична криза в Грузії на початку 1990-х рр. Повернення до влади Е. Шеварднадзе. Суспільно-

політичний розвиток Грузії у середині 1990-х – на початку 2000-х рр. «Революція троянд» у Грузії 2003 р.: причини, перебіг та наслідки. Соціально-економічні реформи у Грузії за часів президента Михайла Саакашвілі та їх наслідки. Еволюція державно-політичної системи Грузії у 2004 – 2011 рр.

Географічне положення та природно-ресурсний потенціал Вірменії. Основні етапи історичного розвитку країни. Економіко-господарча характеристика Вірменії. Конфлікт у Нагірному Карабаху. Соціально-економічний розвиток Вірменії у 1990-х рр.: економічна криза та спроби її подолання. Політичні процеси у Вірменії після здобуття незалежності. Особливості державно-політичного устрою Вірменії. Етнонаціональний і конфесійний склад населення Вірменії та демографічні процеси в країні. Вірменська діаспора.

Географічне положення та природно-ресурсний потенціал Азербайджану. Основні етапи історичного розвитку Азербайджану. Розвиток республіки в радянський період. Політична криза в Азербайджані на початку у 1990-х рр. та її подолання. Повернення до влади Г. Алієва. Особливості соціально-економічного розвитку країни в пострадянський період. Державно-політична устрій Азербайджану. Політичні процеси в країні у другій половині 1990-х – на початку 2000-х рр. Династія Алієвих.

Розділ 2. Країни Європи та Північної Америки.

Тема 7. Країни Західної Європи: особливості політичного та соціально-економічного розвитку

Особливості історичного розвитку країн Західної Європи та формування Західної цивілізації.

Географічне положення, природно-кліматичні умови та ресурсний потенціал Німеччини. Основні етапи історії країни. Німеччина у другій половині XIX – першій половині XX ст.: вплив на глобальні процеси світової історії. Особливості соціально-економічного та політичного розвитку Німеччини після Другої Світової війни. Утворення ФРН та НДР у повоєнний період. Об'єднання Німеччини та його наслідки для Європи. ФРН та євроінтеграційні процеси у другій половині XX ст. Державно-політичний устрій країни. Етнонаціональний та конфесійний склад населення Німеччини. Демографічні процеси в країні на початку XX ст.

Географічне положення та ресурсний потенціал країни. Основні віхи історичного розвитку Франції. Особливості соціально-економічного розвитку Франції. Трансформація політичної моделі в країні: від Великої Французької революції до наших днів. Особливості державно-політичного устрою країни. Етнонаціональний та конфесійний склад населення Франції. Демографічні процеси в країні на початку XX ст.

Географічне положення та природно-ресурсний потенціал Великобританії. Основні етапи історії. Формування Британської імперії та особливості її становлення. Регіони Великої Британії та їх економіко-географічна характеристика. Особливості політичної системи та державного устрою країни. Система місцевого самоврядування та її характерні ознаки. Склад населення країни та демографічні зміни у Великій Британії в XX – XXI ст. Міста Великої Британії, їх демографічні та економічні особливості.

Тема 8. Країни Центральної та Південно-Східної Європи – трансформація економічної та політичної систем у 1990-х – на початку 2000-х рр.

Особливості Східної та Центральної Європи як регіону та його субрегіони. Етапи історії розвитку країн регіону, геополітична специфіка їх сучасного становища у світі після розширення ЄС у 2004 р. Національний склад країн Східної та Центральної Європи. Загальна характеристика економіки країн Східної та Центральної Європи. Економічна криза країн регіону після розпаду СРСР та відмови від адміністративної моделі економіки. Специфіка перехідної моделі економіки у країнах Східної та Центральної Європи. Класифікація країн регіону за рівнем економічного розвитку. Політичний устрій країн Східної та Центральної Європи.

Загальні особливості правових систем країн Східної та Центральної Європи. Романська (Румунія, Македонія, Болгарія), німецька (Чехія, Угорщина), підгрупи континентальної правової сім'ї. Специфіка правової культури країн євразійської правової системи.

Республіки Югославії. Специфіка республіканської форми правління держав у регіоні. Особливості федерації в Боснії і Герцеговині, Сербії і Чорногорії. Демонтаж тоталітарної системи наприкінці 80-х — на початку 90-х років.

Тема 9. Країни Північної Європи: особливості соціально-економічного та політичного розвитку

Основні тенденції розвитку країн Північної Європи. Географічне положення, природно-кліматичних умови та ресурси країн Північної Європи. Основні етапи історії країн Північної Європи. Економіко-господарська характеристика країн Північної Європи та особливості соціально-економічного розвитку наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. Етнонаціональний та конфесійний склад населення Північної Європи та демографічні процеси в регіоні на сучасному етапі.

Тема 10. Південна Європа: історія та особливості розвитку на сучасному етапі

Особливості розвитку Південної Європи як регіону та його субрегіони. Етапи історії розвитку країн регіону, геополітична специфіка їх сучасного становища у світі. Національний склад країн Південної Європи. Загальна характеристика економіки країн Південної Європи. Класифікація країн регіону за рівнем економічного розвитку. Особливості державно-політичного устрою країн Південної Європи.

Тема 11. США та Канада: особливості історичного та соціально-економічного розвитку

Історія, населення та сучасне становище США і Канади у світі. Основні етапи історії розвитку США і Канади. Етнонаціональний та релігійний склад населення США і Канади. Фактори геополітичного домінування США як наддержави. Загальна характеристика економіки США (найбільший у світі ВВП, максимальна концентрація капіталу, використання досягнень НТР, політика монетаризму тощо). Постіндустріальна стадія розвитку економіки США і значення сектору послуг. Особливості канадської економіки. Політичний устрій США та його особливості (президентська модель країни, жорсткий розподіл влад, федералізм, двопартійність). Особливості політичної системи Канади як держави в межах Співдружності націй. Становлення правової системи США і Канади. Роль прецедентів і законів як джерел права. Судове тлумачення Конституції США. Федеральне законодавство та законодавство штатів.

Розділ 3. Країни Азії та Африки

Тема 12. Загальна характеристика азійського регіону

Загальні відомості про макрорегіон. Політико-та економіко-географічний огляд Азії. Культурна спадщина. Політична карта Азії. Основні субрегіони, чинники їх виділення. Типологія країн. Політичний устрій. Політико- та економіко-географічна характеристика країн Центральної Азії.

Тема 13. Країни Східної Азії

Загальні відомості про країни. Різноманітність моделей соціально-економічного розвитку. Культурна спадщина регіону.

Країнознавча характеристика Китаю. Країнознавча характеристика Японії. Загальні відомості про країну. Зовнішні економічні зв'язки держав Східної Азії з іншими державами світу. Інтеграційні угруповання. Пріоритети зовнішньої політики. Міжнародні економічні зв'язки з країнами світу та з Україною.

Тема 14. Країни Південно-Східної Азії

Політико- та економіко-географічна характеристика країн Південно-Східної Азії. Загальні відомості про країни. Розмаїття економічних моделей. Соціальні проблеми. Проблема наркобізнесу. Індустрія туризму. Культурна спадщина. Зовнішні економічні зв'язки держав Південно-Східної Азії з іншими державами світу. Інтеграційні угруповання

Тема 15. Країни Південної Азії

Загальні відомості про країни субрегіону. Зміни на політичній карті субрегіону протягом ХХ століття. Індустрія туризму. Культурна спадщина регіону. Зони нестабільності в регіоні. Політичні суперечки та конфлікти. Зовнішні економічні зв'язки з країнами світу. Інтеграційні угруповання. Країнознавча характеристика Індії. Зони конфліктів. Проблема сепаратизму. Пріоритети зовнішньої політики. Міжнародні економічні зв'язки з країнами світу та з Україною.

Тема 16. Країни Західної Азії

Політико- та економіко-географічна характеристика країн Південно-Західної Азії. Загальні відомості про країни. Місце країн субрегіону в світі. Культурна спадщина. Загальні відомості про Туреччину. Зони конфліктів та політичної нестабільності. Зовнішні економічні зв'язки держав субрегіону з іншими державами Азії та світу. Регіональні інтеграційні угруповання. Пріоритети зовнішньоекономічної та зовнішньополітичної діяльності. Відносини з Україною.

Тема 17. Загальна характеристика країн Африки

Африка як економіко-географічний і політичний макрорегіон. Загальна політико- та економіко-географічна характеристика країн Африки. Порівняльна політико- та економіко-географічна характеристика країн Західної та Центральної Африки.

Тема 18. Країни Північної Африки

Політико- та економіко-географічна характеристика країн Північної Африки. Загальні відомості про країни. Вплив релігії на соціокультурне життя регіону. Північна Африка як один із найрозвинутіших регіонів континенту. Особливості економічного розвитку на сучасному етапі. Країни регіону у міжнародному географічному поділі праці. Невиробнича сфера. Індустрія туризму. Культурна спадщина. Країнознавча характеристика Єгипту. Місце країни на Близькому Сході та в світі. Пріоритети зовнішньої політики. Міжнародні економічні зв'язки з країнами світу та з Україною. Інтеграційні угруповання.

Тема 19. Країни Тропічної і Південної Африки

Країнознавчий огляд Південної Африки. Загальні відомості. Південно-Африканська Республіка. Загальні відомості про країну. Зовнішні економічні та політичні зв'язки держав Південної Африки з іншими державами світу. Зв'язки з Україною.

Розділ 4. Країни Латинської Америки

Тема 20. Латинська Америка як країнознавчий регіон

Загальна політико- та економіко-географічна характеристика Латинської Америки. Склад території. Типологія країн. Сучасна політична карта. Історія формування. Цивілізації доколумбової епохи: майя, ацтеки, інки. Населення регіону: розмаїття етнонаціонального складу; демографічні особливості, розміщення населення, урбанізація, трудові ресурси. Господарська оцінка природно-ресурсного потенціалу. Залежність розвитку економіки країн регіону від іноземних монополій. Основні галузі господарства. Місце в міжнародному географічному поділі праці. Соціальна сфера. Культурна спадщина ЮНЕСКО. Соціальні проблеми регіону. Зони конфліктів та політичної нестабільності. Проблеми боротьби з тероризмом та наркомафією. Розвиток інтеграційних процесів у Латинській Америці.

Тема 21. Мексика й країни Центральної Америки

Загальні відомості про країни. Історія формування території Аргентини. Загальні відомості про країну. Місце країни на континенті та в світі. Примирення Аргентини та Бразилії як чинник створення організації МЕРКОСУР. Аргентинсько-іранські відносини. Особливості сучасного господарського розвитку. Соціальна сфера. Культурна спадщина. Українська діаспора в Аргентині.

Країнознавча характеристика Бразилії. Зовнішня та внутрішня політика Лули да Сілви. Ділма Руссеф – перша жінка-президент в історії Бразилії. Особливості федеративного устрою Бразилії. Еволюція відносин Бразилії та США. Бразилія в організації МЕРКОСУР.

Країнознавча характеристика Мексики. Загальні відомості про країну. Місце країни в регіоні та світі.

Порівняльна країнознавча характеристика країн на прикладі Чилі та Венесуели.

Пріоритети зовнішньої політики. Відносини з США та Канадою. Міжнародні економічні зв'язки. Відносини з Україною.

Тема 22. Країни карибського басейну

Країнознавча характеристика регіону. Особливості економічної системи країн Карибського басейну.

Походження назви Гаїті. Становлення плантаційної економіки на острові у французьку колоніальну добу. Перша «чорна» республіка Латинської Америки. Перемога на президентських виборах Мішеля Мартелі.

Походження назви Ямайка. Історія колонізації острова. Проголошення незалежності Ямайки від Великобританії. Ямайський економічний розвиток. Державно--політичний устрій Ямайки. Участь країни в інтеграційних процесах у регіоні Карибського басейну.

Походження назви Куба. Куба як іспанська колонія. Особливості політичного устрою Куби. Проблема пошуку політичного наступника родиною Кастро. Країни Лівой вісі в кубинській зовнішній політиці.

Тема 23. Ла-Платські та Андські країни

Країнознавча характеристика регіону. Особливості економічної системи країн узбережжя Ла-Платської затоки. Віце-королівство Ла-Плата та його розпад. Особливості економічної системи андських країн.

Уругвай як осередок політичного життя Південної Америки. Військова диктатура на території Уругваю. Уругвайсько-аргентинський прикордонний конфлікт.

Демократизація політичного життя Парагваю. Причини та наслідки виключення Парагваю з лав організації МЕРКОСУР.

Особливості політичного устрою Боліваріанської республіки Венесуели. Венесуела та ОПЕК.

Давні цивілізації на території Колумбії. Політична система Колумбії. Еволюція відносин Колумбії та США. Співпраця сторін у боротьбі з контрабандою наркотиків. Взаємини Колумбії з країнами Лівой вісі.

Основні риси політичної системи Чилі. «Економічна» дипломатія Чилі. Територіальне питання у чилійсько-болівійських відносинах.

Цивілізація інків, її культурні та військові здобутки. Проблема національного примирення на сучасному етапі. Особливості політичного устрою Перу. Міждержавні взаємини Перу та США.

Природний газ як чинник політичного життя Болівії. Державний устрій Болівії. Еволюція болівійсько-чилійських відносин. Співпраця Болівії з іншими країнами Лівой вісі. Антинаркотична співпраця Болівії та США.

Еквадор у колоніальну добу. Нафтовий чинник у політичному житті Еквадору. Політичний устрій країни. Політика Еквадору в організації ОПЕК. Антинаркотична співпраця Еквадору та США. Еквадорсько-колумбійський конфлікт та його наслідки. Особливості врегулювання еквадорсько-перуанського прикордонного протистояння.

Тема 24. Країни Австралії та Океанії

Географічне положення та адміністративно-територіальний поділ. Особливості історичного розвитку. Демографічна характеристика. Природно-ресурсний потенціал країни. Державний лад країни. Провідні політичні партії. Правове регулювання створення та діяльності суб'єктів господарювання. Основні риси цивільного права. Правове регулювання оподаткування. Митна політика. Основні галузі господарства. Сфера послуг. Зовнішня політика. Членство в міжнародних організаціях.

Океанія. Маршаллові Острови. Географічне положення та адміністративно-територіальний поділ. Особливості історичного розвитку. Демографічна характеристика. Природно-ресурсний потенціал країни. Державний лад країни. Провідні політичні партії. Правове регулювання створення та діяльності суб'єктів господарювання. Основні риси цивільного права. Правове регулювання оподаткування. Митна політика. Основні галузі господарства. Сфера послуг. Зовнішня політика. Членство в міжнародних організаціях.

Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с. р.		л	п	лаб	інд	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Країни пострадянського простору												
Тема 1. Історія формування пострадянського простору.	7	2	1			4						
Тема 2. Російська Федерація: трансформаційні процеси в економічній та політичній сфері.	7	2	1			4						
Тема 3. Республіка Білорусь та Республіка Молдова – особливості історичного розвитку та переходу до ринку в сучасних умовах.	7	2	1			4						
Тема 4. Країни Балтії – історія та розвиток в умовах незалежності.	7	2	1			4						
Тема 5. Центральна Азія: особливості історичного та соціально-економічного розвитку країн регіону.	12	4	2			6						
Тема 6. Республіки Закавказзя: трансформація соціально-економічної моделі та політичних систем в умовах незалежного розвитку.	12	4	2			6						
Разом за розділом 1.	52	16	8			28						
Розділ 2. Країни Європи та Північної Америки												
Тема 7. Країни Західної Європи: особливості політичного та соціально-економічного розвитку	13	4	2			7						

Тема 8. Країни Центральної та Південно-Східної Європи – трансформація економічної та політичної систем у 1990-х – на початку 2000-х рр.	12	4	2			6						
Тема 9. Країни Північної Європи: особливості соціально-економічного та політичного розвитку регіону.	8	2	1			5						
Тема 10. Південна Європа: історія та особливості розвитку на сучасному етапі.	8	2	1			5						
Тема 11. США та Канада: особливості історичного та соціально-економічного розвитку.	11	4	2			5						
Разом за розділом 2	52	16	8			28						
Розділ 3. Країни Азії, Африки												
Тема 12. Загальна характеристика азійського регіону	7	2	2			3						
Тема 13. Країни Східної Азії	12	4	4			4						
Тема 14. Країни Південно-Східної Азії	12	4	4			4						
Тема 15. Країни Південної Азії	7	2	2			3						
Тема 16. Країни Західної Азії	7	2	2			3						
Тема 17. Загальна характеристика країн Африки	7	2	2			3						
Тема 18. Країни Північної Африки	7	2	2			3						
Тема 19. Країни Тропічної і Південної Африки	7	2	2			3						
Разом за розділом 3	66	20	20			26						

Розділ 4. Країни Латинської Америки												
Тема 20. Латинська Америка як країнознавчий регіон	7	2	2			3						
Тема 21. Мексика й країни Центральної Америки	7	2	2			3						
Тема 22. Країни карибського басейну	7	2	2			3						
Тема 23. Ла-Платські та Андські країни	12	4	4			4						
Тема 24. Країни Австралії та Океанії	7	2	2			3						
Разом за розділом 4	40	12	12			16						
Курсова робота	30					30						
Усього годин	240	64	48			128						

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Історія формування пострадянського простору.	1
2	Російська Федерація: трансформаційні процеси в економічній та політичній сфері.	1
3	Республіка Білорусь та Республіка Молдова – особливості історичного розвитку та переходу до ринку в сучасних умовах.	1
4	Країни Балтії – історія та розвиток в умовах незалежності.	1
5	Центральна Азія: особливості історичного та соціально-економічного розвитку країн регіону.	2
6	Республіки Закавказзя: трансформація соціально-економічної моделі та політичних систем в умовах незалежного розвитку.	2
7	Країни Західної Європи: особливості політичного та соціально-економічного розвитку.	2
8	Країни Центральної та Південно-Східної Європи – трансформація економічної та політичної систем у 1990-х – на початку 2000-х рр.	2
9	Країни Північної Європи: особливості соціально-економічного та політичного розвитку.	1
10	Південна Європа: історія та особливості розвитку на сучасному етапі.	1
11	США та Канада: особливості історичного та соціально-економічного розвитку.	2
12	Загальна характеристика азійського регіону	2
13	Країни Східної Азії	4
14	Країни Південно-Східної Азії	4
15	Країни Південної Азії	2
16	Країни Західної Азії	2
17	Загальна характеристика країн Африки	2
18	Країни Північної Африки	2
19	Країни Тропічної і Південної Африки	2
20	Латинська Америка як країнознавчий регіон	2

21	Мексика й країни Центральної Америки	2
22	Країни карибського басейну	2
23	Ла-Платські та Андські країни	4
24	Країни Австралії та Океанії	2
	Разом	48

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Підготовка до усного опитування на тему «Історія формування пострадянського простору» з наступних питань: Історія формування пострадянського простору: основні етапи. Пострадянські республіки: проблеми нових держав після здобуття незалежності.	4
2	Підготовка до усного опитування на тему «Російська Федерація: трансформаційні процеси в економічній та політичній сфері» з наступних питань: Географічне положення та геополітичне становище Російської Федерації. Природно-ресурсний потенціал Російської Федерації. Соціально-економічний розвиток Російської Федерації в пострадянський період. Трансформація державно-політичної системи Росії в умовах незалежності.	4
3	Підготовка до усного опитування на тему «Республіка Білорусь та Республіка Молдова – особливості історичного розвитку та переходу до ринку в сучасних умовах» з наступних питань: Політичні процеси в Білорусії в 1991 – 1994 рр. Прихід до влади О. Лукашенка. Конституція 1996 р. Політична система Білорусії. Економічні процеси в Білорусії в першій половині 1990-х рр. Спроби економічних реформ. Соціально-економічний розвиток республіки в другій половині 1990-х – на початку XXI ст. Трансформація політичної системи Молдови в умовах незалежності. Соціально-економічний розвиток Молдови після здобуття незалежності. Етнонаціональні проблеми регіону.	4
4	Підготовка до усного опитування на тему «Країни Балтії – історія та розвиток в умовах незалежності» з наступних питань: особливості соціально-економічного розвитку Латвії, Литви та Естонії після здобуття незалежності, трансформація державно-політичного устрою в країнах Балтії в пострадянський період, етнонаціональні процеси в Прибалтійських республіках після здобуття незалежності.	4

5	Підготовка до усного опитування на тему «Центральна Азія: особливості історичного та соціально-економічного розвитку країн регіону» з наступних питань: економічний потенціал Узбекистану, соціально-економічний розвиток республіки в умовах незалежності та особливості переходу до ринкової економіки, державно-політичний устрій Узбекистану, демографічні процеси в Узбекистані в пострадянський період, релігійний фактор та його вплив на суспільно-політичні процеси в країні, особливості соціально-економічного розвитку Казахстану в радянський період, трансформація політичної системи в Казахстані в умовах незалежності та становлення президентської моделі влади в країні, особливості соціально-економічний розвиток Казахстану та Киргизстану в пострадянський період: спільне та відмінне, «кольорові революції» в Киргизії в 2005-му та 2010-му рр. та їх наслідки для країни, трансформація політичної системи Киргизстану у 1990-х – 2000-х рр., громадянська війна в Таджикистані в 1990-х рр., політичні процеси в країні в другій половині 1990-х рр. – на початку ХХІ ст., державно-політичний устрій Таджикистану, соціально-економічний розвиток республіки в умовах незалежності. демографічні процеси та міжетнічні конфлікти в Таджикистані; особливості соціально-економічного розвитку Туркменістану в умовах незалежності, трансформація політичної системи Туркменістану та формування «суперпрезидентської» моделі влади в країні, демографічні процеси в республіці в пострадянський період	6
6	Підготовка до усного опитування на тему «Республіки Закавказзя: трансформація соціально-економічної моделі та політичних систем в умовах незалежного розвитку» з наступних питань: Політична криза в Грузії на початку 1990-х рр. та повернення до влади Е. Шеварднадзе, соціально-економічний розвиток та політичні процеси в республіці у 1990-х – на початку 2000-х рр. «Революція троянд» в Грузії у 2003 р.: причини та перебіг подій, реформи М. Саакашвілі та їх наслідки, трансформація політичної системи Грузії в 2004 – 2012 рр.; політичні процеси у Вірменії після здобуття незалежності, соціально-економічний розвиток країни в 1990-х рр.: економічна криза та спроби її подолання; політична криза в Азербайджані на початку у 1990-х рр. та її подолання, особливості соціально-економічного розвитку Азербайджану в пострадянський період.	6
7	Підготовка до усного опитування на тему «Країни Західної Європи: особливості політичного та соціально-економічного розвитку» з наступних питань: об'єднання Німеччини та його наслідки для Європи, ФРН та євроінтеграційні процеси у другій половині ХХ ст., демографічні процеси в країні на початку ХХ ст., особливості соціально-економічного розвитку Франції, трансформація політичної моделі в країні: від Великої Французької революції до наших днів. Особливості державно-політичного устрою П'ятої Республіки, Франція в ЄС, регіони Великої Британії та їх економіко-географічна характеристика, система місцевого самоврядування та її особливості, населення країни та демографічні зміни у Великій Британії в ХХ – ХХІ ст., міста Великої Британії, їх демографічні та економічні особливості.	7

8	Підготовка до усного опитування на тему «Країни Центральної та Південно-Східної Європи – трансформація економічної та політичної систем у 1990-х – на початку 2000-х рр.» з наступних питань: особливості Східної та Центральної Європи як регіону та його субрегіони. етапи історії розвитку країн регіону, економічна криза країн регіону після розпаду СРСР та відмови від адміністративної моделі економіки, специфіка перехідної моделі економіки у країнах Східної та Центральної Європи, геополітична специфіка їх сучасного становища у світі після розширення ЄС у 2004 р., загальна характеристика економіки країн Східної та Центральної Європи. Класифікація країн регіону за рівнем економічного розвитку. Політичний устрій країн Східної та Центральної Європи, специфіка правової культури країн євразійської правової системи, особливості розвитку югославських республік у 1990-х – на початку 2000-х рр.: розпад Югославії та його наслідки, демонтаж тоталітарної системи наприкінці 80-х — на початку 90-х років.	6
9	Підготовка до усного опитування на тему «Країни Північної Європи: особливості соціально-економічного та політичного розвитку» з наступних питань: особливості історичного та соціально-економічного розвитку країн Північної Європи, економіко-географічна характеристика країн Скандинавського півострова, трансформація державно-політичного устрою в країнах Північної Європи у XX ст., етнонаціональний склад населення та демографічні процеси в країнах Північної Європи наприкінці XX – на початку XXI ст.	5
10	Підготовка до усного опитування на тему «Південна Європа: історія та особливості розвитку на сучасному етапі» з наступних питань: класифікація країн регіону за рівнем економічного розвитку, особливості державно-політичного устрою країн Південної Європи на прикладі Італії, Іспанії, Португалії та Греції, країни Піренейського півострова та розширення сфери впливу Західної цивілізації у XVI – XVII ст., особливості економічного розвитку країн Південної Європи у XV – на початку XXI ст.	5
11	Підготовка до усного опитування на тему «США та Канада: особливості історичного та соціально-економічного розвитку» з наступних питань: Фактори геополітичного домінування США як наддержави, загальна характеристика економіки США (ВВП, максимальна концентрація капіталу, використання досягнень НТР, політика монетаризму тощо), постіндустріальна стадія розвитку економіки США і значення сектору послуг, особливості канадської економіки, особливості політичної системи Канади як держави в межах Співдружності націй, становлення правової системи США і Канади.	5
12	Тема 12. Загальна характеристика азіатського регіону - проаналізувати культурно-історичні особливості Азії; - показати відносини України з країнами Азії на сучасному етапі; - проаналізувати дані про кращі здобутки культур країн Азії та української культури; - описати найвідоміші досягнення країн регіону; - сформулювати гіпотези, теорії відомих учених, що досліджують питання розвитку країнознавства у країнах Азії; - зазначити особливості та етапи азіатської історії; - підготуватися до письмового опитування за темою;	3

	- підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.	
13	Тема 13. Країни Східної Азії - охарактеризувати особливості політичної системи Японії; - дати характеристику економічному розвитку Китаю на сучасному етапі; - показати особливості населення та демографічної ситуації в Китаї. Зробити висновки щодо її наслідків. - наведіть особливості північнокорейської ракетно-ядерної програми; - підготуватися до письмового опитування за темою; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.	4
14	Тема 14. Країни Південно-Східної Азії - охарактеризувати особливості здобуття незалежності острівними країнами Південно-Східної Азії; - назвати причини краху режиму «нового порядку» в Індонезії; - проаналізувати особливості президентської республіки на Філіппінах; - охарактеризувати «колективну монархію» в Малайзії; - пояснити «загальний добробут» в Сингапурі; - підготуватися до письмового опитування за темою; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.	4
15	Тема 15. Країни Південної Азії - охарактеризувати особливості багатонаціонального складу населення Індії й Пакистану; - визначити республіку, котра іменується «найчисленішою демократією світу»; - зазначити причини індійсько-пакистанської конфронтації; - проаналізувати особливості політичної системи Ісламської Республіки Пакистан; - підготуватися до письмового опитування за темою; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.	3
16	Тема 16. Країни Західної Азії - охарактеризувати особливості культурно-цивілізаційного розвитку Близькосхідного регіону; - простежити виникнення Палестинської проблеми і її сутність; - проаналізувати особливості політичної й економічної системи «нафтової монархії» Перської затоки; - охарактеризувати особливості державного ладу Ізраїлю; - підготуватися до письмового опитування за темою; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.	3
17	Тема 17. Загальна характеристика країн Африки - охарактеризувати особливості етнічного й конфесійного складу Африки; - вказати особливості процесів деколонізації в регіоні; - дати оцінку транспортній проблемі Африці; - охарактеризуйте європейську колонізацію континенту; - проаналізуйте етнічну розмаїтість населення; - зазначити проблеми етнічних груп, що представлені багатомільйонними націями, великими народностями і дуже малими групами, що і зараз живуть у родоплемінному суспільстві. - довести, що Африка - найменш індустріальний район світу; - підготуватися до письмового опитування за темою; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з	3

	вказаних питань.	
18	Тема 18. Країни Північної Африки - охарактеризувати труднощі, які спіткали Алжирську Народну Демократичну Республіку в процесі демократизації й ринкових перетворень; - проаналізувати проблеми Західної Сахари; - підготуватися до письмового опитування за темою; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.	3
19	Тема 19. Країни Тропічної і Південної Африки - проаналізувати особливості господарського розвитку країн Тропічної й Південної Африки; - охарактеризувати особливості державного ладу Південно-Африканської Республіки; - підготуватися до письмового опитування за темою; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.	3
20	Тема 20. Латинська Америка як країнознавчий регіон - проаналізувати особливості формування латиноамериканських націй; - зазначте, що стало на заваді створенню Панамериканської зони вільної торгівлі; - підготуватися до письмового опитування за темою; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.	3
21	Тема 21. Мексика й країни Центральної Америки - охарактеризувати основні етапи формування політичної карти Середньої Америки; - проаналізувати особливості суспільно-політичного розвитку Мексики; - зазначити наслідки мирного урегулювання Центральноамериканського конфлікту; - підготуватися до письмового опитування за темою; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.	3
22	Тема 22. Країни карибського басейну - вказати, на які країни в своїй зовнішній політиці орієнтується Ямайка; - сформулювати міжнародне значення Кубинської революції 1956-1959 рр.; - довести, що Гаїті найменш розвинена країна Західної півкулі; - підготуватися до письмового опитування за темою; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.	3
23	Тема 23. Ла-Платські та Андські країни - оцінити діяльність військових режимів в Бразилії в 1964-1985рр.; - охарактеризувати особливості зовнішньої політики Аргентини за часів правління Карлоса Менема; - охарактеризувати унікальність культурно-цивілізаційного розвитку Уругваю; - охарактеризувати особливості відносин малих та великих країн в організації МЕРКОСУР; - охарактеризувати зовнішню політику Уго Чавеса; - з'ясувати наслідки неоліберальних реформ Августо Піночета; - охарактеризувати особливості внутрішньої політики Альберто Фухіморі; - підготуватися до письмового опитування за темою; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з	4

	вказаних питань.	
24	Тема 24 Країни Австралії та Океанії - охарактеризувати соціально-економічний розвиток Австралійського Союзу; - охарактеризувати туристичну індустрію регіону; - підготуватися до письмового опитування за темою; - підготувати інформаційні повідомлення, презентації та виступи з вказаних питань.	3
25	Написання курсової роботи	30
	Разом	128

6. Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання студента є видом позааудиторної самостійної роботи студента навчального чи навчально-дослідницького характеру, яке виконується в процесі вивчення програмного матеріалу навчального курсу і завершується разом із складанням підсумкового іспиту із даної навчальної дисципліни. Метою такого виду роботи виступає самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань студента з навчального курсу та розвиток навичок самостійної роботи.

Індивідуальним завданням з дисципліни «Країнознавство» виступає курсова робота передбачена навчальним планом у 4-му семестрі.

Курсова робота з навчальної дисципліни – це індивідуальне завдання, яке передбачає закріплення, поглиблення і узагальнення знань, одержаних здобувачами вищої освіти за час навчання та їх застосування до комплексного вирішення конкретного фахового завдання. Курсова робота сприяє розширенню і поглибленню теоретичних знань, розвитку навичок їх практичного використання, самостійного розв’язання конкретних завдань. Курсова робота виконуються згідно з навчальним планом.

Захист курсової роботи проводиться прилюдно перед комісією у складі двох-трьох науково-педагогічних працівників кафедри, в тому числі керівника курсової роботи. Склад комісії та конкретні терміни захисту курсових робіт затверджуються розпорядженням декана факультету.

Виконання та захист курсової роботи оцінюється кількістю балів, визначених робочою програмою навчальної дисципліни.

Здобувач вищої освіти, який без поважної причини не подав курсову роботу у зазначений термін або не захистив її, вважається таким, що має академічну заборгованість.

При отриманні незадовільної оцінки здобувач вищої освіти за рішенням комісії виконує курсову роботу за новою темою або переопрацьовує попередню роботу. Без захищеної (зарахованої) курсової роботи студент не може бути допущений до іспиту.

Курсові роботи зберігаються на кафедрі протягом одного року.

У процесі *самостійної роботи* студенти опрацьовують лекційний матеріал, готуються до семінарських занять, а саме: робота з бібліотечними каталогами; опрацювання наукової літератури з окремих тем; вивчення наукової монографічної літератури з країнознавчої тематики; робота з довідковою літературою (енциклопедіями, словниками, статистичні довідниками та ін.), що містить інформацію з країнознавства; конспектування рекомендованої літератури з навчальної дисципліни: створення таблиць і схем за тематикою курсу; робота з новими надходженнями літератури та періодичними виданнями з країнознавчої проблематики; підготовка повідомлень на семінарські заняття; ознайомлення з публіцистичною літературою; відстеження публікацій у пресі. Конспектуючи рекомендовану літературу, студенти опрацьовують найважливіші джерела та наукові праці, а також оволодівають науковим понятійним апаратом, навичками та вміннями конспектування.

При вивченні дисципліни студенти виконують не лише стандартні, а й творчі індивідуальні завдання за власним вибором. Індивідуальна творча робота студента оформлюється у вигляді реферату з певної наукової проблеми. Реферат повинен містити систематизоване викладення сутності проблеми, фактичний матеріал, обґрунтовані висновки, список використаних джерел. Від

студента вимагається ретельна робота з різноманітними джерелами інформації, збирання необхідних даних, їх аналіз та систематизація. Студент здобуває і вдосконалює вміння та навички творчої, науково-дослідницької праці, привчається до належного оформлення результатів дослідження. Підготовлені реферати студенти відкрито захищають перед студентською аудиторією. Студенти можуть також готуватися до дискусій та круглих столів з фахової тематики, крім того, здійснити огляд журналу чи кількох журналів, окремі публікації у науковій літературі, проаналізувати монографії чи журнальні статті.

Для покращення підготовки майбутнього спеціаліста, поглиблення запропонованого під час лекцій матеріалу застосовуються такі види індивідуальних завдань як реферати, аналітичні огляди, доповіді.

Теми для рефератів та інформаційних повідомлень (виступів/дебатів):

1. Підходи до визначення етимології назв «Америка», «Латинська Америка».
2. Визначення поняття «Схід» та його співвідношення із поняттям «Orient».
3. Проблема розмежування Азії та Океанії. Лінія «Уолеса».
4. Історичні регіони «Монголія», «Маньчжурія» та «Синьцзян». Історико-географічні регіони «Корея» та «Тибет».
5. Визначення поняття «Індокитай» у вузькому та широкому розуміннях.
6. Поняття «Камбоджа» у історичній перспективі.
7. Співвідношення понять «Індостан», «Велика Індія», «Індійський субконтинент».
8. Історичний регіон «Британська Індія (—The British Raj)».
9. Районування Південної Азії за мовною та релігійною ознаками.
10. Історичні регіони Південної Азії: «Бенгалія», «Раджастхан/ Раджпутана», «Пенджаб», «Гуджарат», «Кашмір», «Сінд», «Белуджистан», «Махараштра», «Тамілнад», «Ассам». Поняття «Коров'ячий пояс».
11. Співвідношення поняття «Схід» («аль-шарк») та «Захід» («аль-гарб») у арабській культурі та науці.
12. Регіони «Арабського Магрибу» та «Арабського Машрику».
Географічні макрорегіони Африки: «Плоскогір'я» та «Рівнини» та їх субрегіони.
13. Регіони «Сахара», «Сахель», «Африканський ріг».
14. Районування Африки за релігійною та мовною ознаками. Історико-географічний регіон «Судан».
15. Історичні регіони «Абіссінія (Ефіопія)», «Сомалі», «Гана», «Малі», «Конго», «Мономотапа».
16. Регіональні інтеграційні організації КАРІКОМ, МЕРКОСУР і Співдружність андських держав.
17. Історичне минуле країн Латинської Америки.
18. Причини та наслідки створення УНАСУР.
19. Цивілізації ольмеків, ацтеків і майя. Захоплення іспанцями островів Карибського моря.
20. Виникнення держав у Центральній Америці.
21. Анексія США північних мексиканських територій.
22. Панамська криза і політика ««Великого кийка»».
23. Еволюція міжнародно-правового статусу Панамського каналу.

За виконання вказаних форм роботи студент може отримати додаткові бали у випадку пропуску семінарських занять з поважної причини, та у інших випадках, що не суперечать Положенню про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті ім. В. Н. Каразіна.

7. Методи контролю

Основними методами контролю є поточний та підсумковий контроль засвоєння матеріалу, який здійснюються на протязі семестру та на іспиті. Оцінка успішності студента з дисципліни є

рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів.

Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання підсумкової роботи.

Засвоєння теми контролюється на семінарських заняттях відповідно до конкретних цілей та виконанням індивідуальної семестрової роботи.

Застосовуються такі засоби діагностики рівня підготовки студентів:

- усне опитування;
- письмовий контроль;
- контроль та оцінювання активності роботи студента під час лекційних і семінарських занять;
- виконання творчих завдань;
- виконанням індивідуальної семестрової роботи (реферати, доповіді тощо).

При усному опитуванні застосовується фронтальне, індивідуальне і комбіноване опитування. Фронтальне опитування проводиться у формі бесіди викладача з групою. При індивідуальному опитуванні зазвичай питання ставиться всій групі і потім викликається для відповіді конкретний студент.

Письмовий підсумковий контроль у 3-ому семестрі здійснюється в процесі проведення заліку, який студенти складають в аудиторії в письмовому вигляді (відповідаючи на запитання, що містяться в заліковому білеті).

Одним з видів контролю є мультимедійні презентації, які студенти готують самостійно та представляють в процесі проведення семінарських занять.

Оцінка успішності студента є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів.

У процесі проведення семінарських занять здійснюється поточний контроль, який має на меті перевірку системності, ефективності самостійної роботи студентів.

Критерії оцінювання для семінарських занять з дисципліни «Країнознавство» (третій семестр)

6–8 балів – нараховуються в разі якщо відповідь є правильною, обґрунтованою, логічною, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки; відповідь супроводжується презентацією; студент активно працює протягом усього семінарського заняття, показує глибоке оволодіння лекційним матеріалом, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал.

4–5 балів – нараховуються в разі якщо відповідь відтворює значну частину навчального матеріалу; презентація відсутня; студент виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки; протягом семінарського заняття студент працює недостатньо активно, питання висвітлює повно, виявляє уміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання; у відповідях допущені неточності та певні помилки, при викладенні матеріалу має місце недостатня аргументованість.

1–3 бали – нараховуються в разі якщо відповідь відтворює основні положення навчального матеріалу на рівні запам'ятовування без достатнього розуміння; презентація відсутня; студент у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання лекційного матеріалу, навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки; водночас, студент не проявляє активності на практичних заняттях, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу.

**Критерії оцінювання
для семінарських занять з дисципліни «Країнознавство»
(четвертий семестр)**

При вивченні кожної теми проводиться поточний контроль у формі усного/письмового опитування та виступів студентів із заздалегідь визначених питань. За виступ на семінарському занятті студент може отримати від 0,5 (доповнення, уточнення після відповіді або виступу іншого студента) до 2 (розгорнутий аналіз питання із залученням даних наукових статей, монографій, статистичних даних, схем, тощо) балів.

Написання реферату або підготовка презентації за темою, яка була задана викладачем, за умови, що реферат (презентація) відповідає вимогам щодо його змісту, обсягу та оформлення (наявність обґрунтованого змістом плану роботи, посилання по тексту, номери сторінок, список літератури тощо) може бути оцінене до 1 балу.

Поточний контроль передбачає також написання тестів або письмової самостійної роботи з питань, що розглядались у відповідних темах. На оцінювання роботи виноситься максимально 1 бал.

Навчальним планом передбачена курсова робота, яка оцінюється максимум у 20 балів (написання та захист роботи). Без успішно написаної та захищеної роботи студент не допускається до складання іспиту.

За наявності ректорської контрольної роботи, яка буде прирівнюватися до поточної контрольної роботи, студент може набрати ще до 10 балів, що включені до поточної успішності.

У кінці семестру сумуються всі отримані студентом бали за аудиторну та поза аудиторну роботу. Вказані вище види і форми засвоєння навчального курсу дають можливість набрати 60 балів.

Семестровий підсумковий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового іспиту в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному даною програмою дисципліни.

Максимальна кількість балів за екзамен складає 40. Відповідно, максимальна кількість набраних балів із вивчення дисципліни становить 100 балів.

8. Схема нарахування балів**3 семестр**

Поточний контроль та самостійна робота											Разом	Залік	Сума
Розділ 1						Розділ 2					60	40	100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11			
4	4	4	4	8	8	8	8	3	3	6			

T1, T2 ... T15 – теми розділів.

4 семестр

Поточний контроль та самостійна робота													Разом	Екзаме н	Сума
Розділ 1								Розділ 2					60	40	100
T12	T1 3	T1 4	T1 5	T1 6	T1 7	T1 8	T1 9	T2 0	T2 1	T2 2	T2 3	T2 4			
2	6	6	2	2	3	2	2	3	2	6	2	2			

Шкала оцінювання**3 семестр**

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для дворівневої шкали оцінювання
1-49	незараховано
50-69	зараховано
70-89	
90-100	

Шкала оцінювання**4 семестр**

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
	для чотирирівневої шкали оцінювання
90-100	відмінно
70-89	добре
50-69	задовільно
1-49	незадовільно

9. Рекомендована література

Методичне забезпечення

1. Країнознавство: методичні рекомендації до семінарських занять, самостійної роботи, виконання індивідуальних завдань (для студентів спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії») / уклад. М. Ю. Онацький, Г. С. Панасенко. – Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018. – 55 с.
2. Країнознавство: методичні рекомендації до виконання курсової роботи (для студентів 2 курсу спеціальності «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії») / укл. Г. С. Панасенко, М. Ю. Онацький – Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018 – 42 с.

Основна література

1. Воронов К. Балтийская политика России: через стабильность к добрососедству / К. Воронов // Мировая экономика и международные отношения. 2003. № 9.
2. Воронов К. Балтия-Россия: утраты и обретения / К. Воронов // Мировая экономика и международные отношения. 2005. № 1.
3. Головченко В.І., Кравчук О.А. Країнознавство: Азія, Африка, Латинська Америка, Австралія і Океанія: Навчальний посібник. К.: ЗАТ "Нічлава", 2006. 336 с.
4. Головченко В.І. Політико-правові системи країн Азії: Курс лекцій. К., 2005. 356 с.
5. Головченко В.І., Кравчук О.А. Країнознавство: Азія, Африка, Латинська Америка, Австралія і Океанія: Навчальний посібник. К., 2006. 236 с.
6. Голубев С. Очерки политической истории стран «ближнего зарубежья»: республики бывшего СССР в 1989–2009 гг. Тверь, Ариадна, 2010. 768с.
7. Давыдов В.М. Латинская Америка в современной мировой политике. М: Наука, 2011. 336 с.
8. Джангужин (Жангожа) Р.Н. Казахстан постсоветский / Р.Н. Джангужин (Жангожа). Киев, 2002. 482 с.
9. Ігнат'єв П.М. Країнознавство. Країни Азії: Навч. Посібн. 10. Конституційне право зарубіжних країн: Навч. посіб. 2-е вид. Чернівці: Книги XXI, 2006. 423 с.
10. Ігнат'єв П.М. Країни Азії: особливості культури та побуту. Чернівці, 2011. 286 с.
11. Клецкин А. Латвия-Россия: не друзья, не враги, не партнеры. Кто же? / А. Клецкин // Мировая экономика и международные отношения. 2004. № 2.
12. Коктыш К. Постсоветская трансформация Белоруссии / К. Коктыш // Мировая экономика и международные отношения. 2004. № 2.
13. Коппель О.А., Пархомчук О.С. Міжнародні відносини ХХ ст. К.: Школяр, 1999. 255 с.
14. Короткий довідник з комплексного країнознавства (методика країнознавчих досліджень, основні поняття та визначення, країни, персоналії)/М.Д. Будз, В.О. Мартинюк, Р.М. Постолюк, С.С. Троян. К.: Київ. славіст. ун-т, 2002. – 255 с.
15. Кочетков Ю. Латвия: между Россией и Западом / Ю. Кочетков // Мировая экономика и международные отношения. 2006. № 3.
16. Країнознавство. Країни СНД, Європи і Північної Америки: Навч. Посібн. Для вузів / Дорошко М.С., Кривонос Р.А., Крижанівський В.П., Сербіна Н.Ф. К.: Ніка Центр, 2009. 310 с.
17. Країнознавство: Підручник. 2-ге вид., переробл. і доповн. В.П. Крижанівський, М.С.Дорошко, В.І.Головченко та ін.; за ред. М.С. Дорошка. К.: «Знання», 2012. 439 с.
18. Лісовський П. М., Лісовська Ю. П. Країнознавство: навч. посібн. К.:Видавничий дім «Кондор», 2018. 264 с.
19. Мальська М.П., Антонюк Н.В., Занько Ю.С., Ганич Н.М. Країнознавство: теорія та практика: Підр.- К.: Центр учбової літератури, 2012. 528 с.
20. Маркосян А. Экономическое развитие государств в условиях вооруженного конфликта: пример Армении / А. Маркосян, Б. Авакян, Э. Матевосян // Центральная Азия и Кавказ. 2013. –Т. 16. Вып. 3. С. 156–177. [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://cyberleninka.ru/article/n/ekonomicheskoe-razvitie-gosudarstv-v-usloviyah-vooruzhennogo-konflikta-primer-armenii>

21. Марчук Н.Н., Ларин Е.А., История и культура Латинской Америки (от доколумбовых цивилизаций до 1918 года). М., 2005.
22. Масляк П.О. Країнознавство: Підручник. К.: Знання, 2007. 292 с.
23. Махашев Н.М., Петровский В.В. Казахстан эпохи Нурсултана Назарбаева / Н.М. Махашев, В.В. Петровский. Алматы, Олке, 2008. 352 с.
24. Мировая экономика. Экономика зарубежных стран: Учебник Под ред. В.П. Колесова, М.Н. Осьмовой. М.: Флинт, 2000. 403 с.
25. Митина Е. Узбекистан на пути экономических реформ / Е. Митина // Мировая экономика и международные отношения. 2003. № 2.
26. Никитина Ю. Внешнеполитические ориентиры Белоруссии в сфере безопасности: между НАТО и ОДКБ / Ю. Никитина // Мировая экономика и международные отношения. 2006. № 6.
27. Ознобищев С. Россия и страны Балтии: новые отношения в новом контексте? / С. Ознобищева // Мировая экономика и международные отношения. 2003. № 12
28. Онацький М. Ю. Родоплемінні інститути як фактор суспільно-політичного розвитку Казахстану / М. Ю. Онацький // Humanities and Social Sciences. Science and education a new dimension 2016. IV. (16). – Issue 95. С. 7–14. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://www.seanewdim.com/uploads/3/4/5/1/34511564/hum_soc_iv_16__95.pdf
29. Орлова Т.В. Історія нових незалежних держав. Post soveticum К.: Знання, 2010. 488 с.
30. Поп Ю.І. Нова історія країн Азії та Африки (XVI-початок Х століття). Київ: Академія, 2012.
31. Регіоназнавство /Заг. ред. акад. НАН України Л.В Губерського, В.А. Смолія К.: Київ ун-т., 2014. 642 с.
32. Рудый К. Государственный капитализм в Беларуси / К. Рудый // Мировая экономика и международные отношения. 2016. Т. 60. № 4. С. 77–85.
33. Страноведение: Учеб. пособие / П.И. Рогач и др. – Минск: БГЭУ, 2003. 284 с.
34. Федулова Н. Содружество независимых государств 15 лет спустя / Н. Федулова // Мировая экономика и международные отношения. 2006 № 12.
35. Юданов Ю. Балтийский регион: особенности формирования благоприятного климата для прямых иностранных инвестиций / Ю. Юданов // Мировая экономика и международные отношения. 2003. № 3
36. Юданов Ю. Балтийский регион: особенности формирования благоприятного климата для прямых иностранных инвестиций /Ю. Юданов // Мировая экономика и международные отношения. 2002. № 12
37. Юрківський В.М. Регіональна економічна і соціальна географія. Зарубіжні країни: Підручник. К.: Либідь, 2000. 416 с.
38. Экономическая, социальная и политическая география мира. Регионы и страны / Под ред. С.Б. Лаврова, Н.В. Каледина. М.: Гардарики, 2002. 928 с.
39. Яценко Б.П. Країнознавство: основи теорії: Навчальний посібник/ Б.П. Яценко, В.К. Бабарицька. К.: Либідь, 2009. 312 с.

Допоміжна література

1. Арапова Е.Я. Восточная Азия: в поисках интеграции // Азия и Африка сегодня. 2011. №10.
2. Безуглий В.В., Козинець С.В. Регіональна економічна та соціальна географія світу: Посібник. К.: Академія. 2003. 633 с.
3. Блїй де Г., Муллер Л., Шаблій О. Географія: світи, регіони, концепти: Пер. з англ. К.: Либідь. 2004. 740 с.
4. Бойко Н. А. Экономическая и социальная география: Учеб. пособие. К.: КНЕУ, 2002. 216 с.
5. Горицька Г.В. «Арабська весна» в Єгипті: погляд із середини // Зовнішні справи. 2012. №5.
6. Горобець І.В.: Горобець І.В., Мартинов А.Ю. Іранський вузол глобальних протиріч// Зовнішні справи. 2011. №2.
7. Дахно І.І., Бовтрук Ю.А. Міжнародна економіка: Навч. посіб. К.: МАУП, 2002. 216 с.

8. Дахно І.І., Тимофієв С.М. Країни світу: Довідник. К.: МАЛА, 2005. 603 с.
9. Дейвіс Н. Європа. Історія. К.: Основи, 2000. 1464 с.
10. Дипломатия иностранных государств: Учеб. пособие / Под ред. Т.В. Зоной. М.: РОССПЭН, 2004. 352 с.
11. Дорошевский М.В., Мысливец Г.В. Экономическая и социальная география мира: Учеб. пособие. К.: МАУП, 2003. 134 с.
12. Дослідження світової політики: 36. наук. праць. Вип. 24; 25. К., 2003.
13. Економіка зарубіжних країн / За ред. Ю.Г. Козака. В.В. Ковалевського, К.І. Ржепішевського. К.:ЦНЛ, 2003. 352 с.
14. Ігнат'єв П.М. „Слон” і „дракон” в азіатській грі. Індокитайські відносини на тлі світових політичних процесів // Політика і час. 2006. № 6.
15. Ігнат'єв П.М. Індія і монархії Перської затоки: взаємодоповнюваність інтересів // Зовнішні справи. 2011. №3.
16. Ігнат'єв П.М. Країни Азії: особливості культури та побуту. Чернівці, 2011.
17. Ігнат'єв П.М., Черкас Б. А. Азіатські велетні у боротьбі за вплив на країни Африки//Зовнішні справи. 2012. №2.
18. Історія світової культури. Культурні регіони: Навч. посіб. / За ред. Л.Т. Левчук. К.: Либідь, 2000. 520 с.
19. Кривонос Р.А. Інтеграційні процеси у Європі та Північній Америці: Навчальні матеріали з курсу „Країнознавство Європи та Північної Америки”. К.: ІМВ, 2007. 44 с.
20. Лагутов Ю.Е. Суспільні трансформації в країнах Північної Африки: причини і тенденції // Зовнішні справи. 2011. №4.
21. Лозовицький О.С. Сучасний Схід: демократичний ренесанс чи геополітичний перерозподіл ?/ Зовнішні справи. 2011. № 2.
22. Лоссовський І.Є. Еволюція безпекових концептів у субрегіоні Південно-Східної Азії: малайзійський акцент // Зовнішні справи. 2011. №10, №11-12.
23. Міжнародна економіка: Навч. посіб. / За ред. Ю.Г. Козак, В.В. Ковалевський. К.І. Ржепішевський К.: ЦНЛ, 2004. 672 с.
24. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1930–2000-ті рр.): Підручник / В.А. Манжол. М.М. Білоусов, Л.Ф. Гайдуков та ін. К.: Либідь, 2001. 622 с.
25. Міжнародні інтеграційні процеси сучасності / А.С. Філіпенко, В.С. Булкін, М.А. Дудченко та ін. К.: Знання України, 2004. 304 с.
26. Орлова Т.В. Сучасна політична історія країн світу: навч. посібн. К.: Знання, 2013. 677 с.
27. Політична енциклопедія / Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст.. голови) та ін. К.: Парламентське видавництво, 2011. 808 с.
28. Семигіна Т.В. Соціальна політика у глобальному вимірі. К.: Пульсари, 2003. 252 с.
29. Страны. Народы. Цивилизации / Гл. ред. М.Д. Аксенова. М.: Аванта+, 2002. 704 с.
30. Токарева А.Е. Морская проблема Боливии: есть ли выход из тупика?//Латинская Америка. 2012. №1.
31. Ушакова Н.Г., Помінова І.І. Соціально-економічні типи країн: Навч. посіб. К.: Професіонал, 2004. 304 с.

10. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Сайти дипломатичних місій пострадянських країн, акредитованих в Україні
2. Сайти наукових видань, які займаються вивченням проблем пострадянських країн.
3. www.meria.idc.il/ / journal сайт Інтернет-видання Мерія, матеріали якого присвячені країнам Близького Сходу, Центральної Азії та Закавказзя
4. Центр Україно-Африканських досліджень [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://cuar.in.ua/cuar/main.htm>
5. The new Brazil and the changing hemisphere//Americas quarterly. 2011. Spring.Режим доступу до сайту: <http://www.americasquarterly.org/node/2416>.

6. Never before seen in Brazil//Rev.Bras.Polit.In. 2010. Volume 53. Number 2. Режим доступу до сайту: <http://www.scielo.br/pdf/rbpi/v53n2/09.pdf>
7. <http://svit.ukrinform.ua/> Країни світу сайт, присвячений країнам світу на веб-порталі Українського національного інформаційного агентства (Укрінформ).